

ההוא, ודירתו שהייתה בה, בשנת תרצ"ו. המקום היחיד שנותר לבני הקהילה להתפלל בו היה בית מדרש קטן, מעשרה במבט תרצ"ו ועד ראש חודש מנחם-אב יום נסיעתו מליובאן, דרו רבנו ומשפחתו בביתו של סנדור שהיה תלמיד חכם גדול, וגר בדירה בת חדר אחד שהצבא כבר לקח הצי ממנה. הוא מתח וילון בתוך הצי החדר שנותר, ושיכן בחציו את אורחיו. מציצו של הסנדלר היתה זו מסירות נפש, כיוון שאירוח רב בבית היה בחוקת מעשה שיש בו סכנת בזמן ההוא.

"...אך שיש לחוש בחולה שיש לו חום, שבחום גדול ידוע שמתקלקל הדעת בהרבה בנ"א, ולכן אף בכל אדם ואף בחום קטן יש לחוש שמקלקל קצת... וכמו דמצינו בשו"ת רביעית יין שאסור לו להורות בכריתות דף י"ג... ולכן אפשר שק"ו בחולה דהום מאחר דנ"כ חזינן שמקלקל השכל להרבה אנשים, שלכן גם כשיש לו מעט חום ואף לכל אדם יש אולי לחוש שמקלקל קצת ואסור להורות... וסברא זו אמרתי לענין תוראה כשהייתי חולה בעוה"ז בחום בשבט תרפ"ב ובטבת תרפ"ד שאף שהייתי ב"ה שפוי בדעתי כבריא, לא עדיף משתה רביעית יין והוא אמת לדינא" (אגרות משה יו"ד ח"א סימן ב)

סמוך לשובו לליובאן, בשבט תרפ"ב, חלה רבנו במחלת המיפום המדבקת ועצם המיפול בו היה מסוכן. בתו של רבי יעקב משה הכהן קוסטאנאוויץ הי"ד שהיה השרב והמהול בעיירה ובסביבתה, ראש וראשון לטובי העיר, ועמד בראש המשלחת שנשלחה אל רבנו למנותו לרבנות העיר, מרת שימא ע"ה, קבלה על עצמה את המיפול בו. בזמנו, כאשר באה המשלחת להציג את הרבנות לרבנו, נרמזה גם הצעה שהרב המיועד ישתדל עם ראש המשלחת, אולם בחדשי הרבנות הראשונים לא דובר עוד בזה. לאחר אובדן הכתבים בנסיעתו לראות שידק מחוץ לעיירה, ולאחר הבראתו מן המחלה, ראה רבנו בכך סימן מן השמים שאין עליו לחפש עוד במקום אחר. רבנו נשא את הרבנית שימא ע"ה בערב שבת קודש פרשת נשא, י"ג סיון תרפ"ב, שהיה ערב השבת הראשונה לאחר חג השבועות וסיום אבלות הספירה. תיאור מאורעות יום החתונה בא בפרק "אשת חבר כהבר" לחלק.

בליובאן היו גדולי תורה רבים, ורבנו היה מספר את המעשה דלחלק כדי להראות שהיו מהם שהגיעו למדרגת רוח הקודש כמעט, של גילוי אמתו בתורה:

בתהלת חורף תרפ"ב חלה אחד מבעלי הבתים ונפל למשכב במין חולי מזור ולשונו התנפחה בפיו. כאשר תקפו ליה עלמא ורבנו בא לבקרו, ביקש ההולה להוציא כל איש מעליו וסיפר לרבנו את סיבת חליו. לדבריו שבע קדם לכן בשבת פרשת וירא הקשה כיצד זכי בנות לז"ש שהמשיח יהיה מצאצאיהן, אף שלא בושו בגילוי עריות שעשו והודיעו שבניהן הם מאביהן, ודיבר עליהן בדרך בויז, בלילה הופיעו בחלומם שתי נשים זקנות מאד שראשן ופניהן מכוסים ואמרו שהן בנות לז"ש. הן הוסיפו ואמרו לו ששמעו את מענתו, ובאז מעולם האמת לענות לו. הן מעני שהיו יכולות לומר שמתאחר שהן ממשפחת אברהם וניצלו בדרך גם מסדום, לא היו תולים בהם מעשה זנות, והיו יכולות ליהם לעצמן כל מעשה גם. כך שהיו יכולות לומר שנתעברו מן השכינה כביכול, ולייסד דת חדשה כנצרות. והן קראו לבניהן עמון ומואב להודיע שכאשר אשה מתעברת יש לוולד תמיד אב בשר ודם. בזכות זה זכו ויצא מהן המשיח האמיתי. עוד אמרו שהוא המא גדול כאשר דיבר עליהן בדרך בויז, מאחר שהוא דבר עליהן בזולל, הוא ייענש מידה כנגד מידה כמרגלים (רש"י במדבר י"ד ל"ז) ותשתכב לשונו ותתנפח בחוליו משונה וכך ימות. בשמים האיש לספר את סיפורו, היסב את פניו אל הקיר ונפטר לעולמו. רבנו ראה בכך עניין אמיתי, מאחר שהסבר נראה לו הסבר אמיתי.

"...אבל הא לא נאמר ברמב"ם בלשון איסור, לכתוב אסור לעשות במלאכה אלא לכפי מה שצריך להוצאתו לעצמו ולאשתו ולבני ביתו בדרך הוצאת אנשים בינונים וכל המבטל זמנו מלימוד התורה יותר מזה עובר בעשין ולימוד התורה ובלאין דשכחה. אלא נאמר בלשון חשיבות, בפ"ג מת"ח ח"ה, מי שנשאו ליבו לקיים מצוות זו בראוי ולהיות מוכתר בכתר תורה לא יסיה דעתו לדברים אחרים ולא ישים על ליבו שיקנה תורה עם העושר והכבוד כאחת. הרי הוא כמפורש שליבא חייב זה על כל אחד ואחד מישראל, אלא דמי שנשאו ליבו לקיים מצוות זו דלימוד התורה בראוי ולהיות מוכתר בכתר תורה, עליו לידע דלא יסיה דעתו לדברים